Eddig ismeretlen vers Kölcsey Ferenc digitalizált kéziratai között

2023/01/30

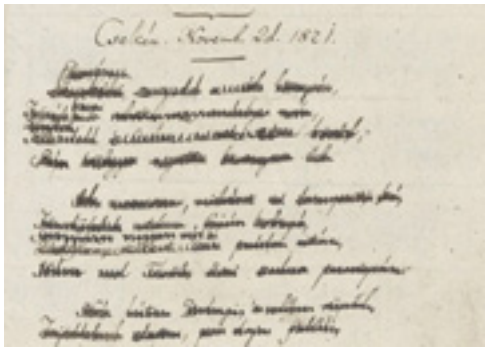

A *Hymnus* bicentenáriuma alkalmából a nemzeti könyvtár digitalizálta és szabadon hozzáférhetővé tette Kölcsey Ferenc intézményünkben őrzött kéziratait. A Copia-oldalon közzétett művek között egy eddig ismeretlen vers is szerepel, amelyet Földesi Ferenc, az OSZK Kézirattárának vezetője azonosított.

Kölcsey Ferenc *Hymnus* című költeményének bicentenáriuma alkalmából a nemzeti könyvtár online közzétette Kölcsey Ferenc Kézirattárunkban őrzött autográf verskéziratait, valamint az általa és hozzá írott leveleket. A csaknem száznyolcvan ismert Kölcsey-versből száztizenöt kézirat vált ezáltal szabadon hozzáférhetővé a copia.oszk.hu [1] weboldalon.

A digitalizált Kölcsey-kéziratok között egy eddig ismeretlen vers is szerepel, amelyet Földesi Ferenc, az OSZK Kézirattárának vezetője azonosított.

E publikálással nyitja meg a könyvtár a Copia [2] című weboldal egy újabb gyűjteményét *Művek* címmel, amelyben a nemzeti könyvtár Kézirattárában őrzött klasszikus szerzők autográf műveit, kitüntetetten a verseket, majd a tanulmányokat, az esszéket és a beszédeket adja közre.

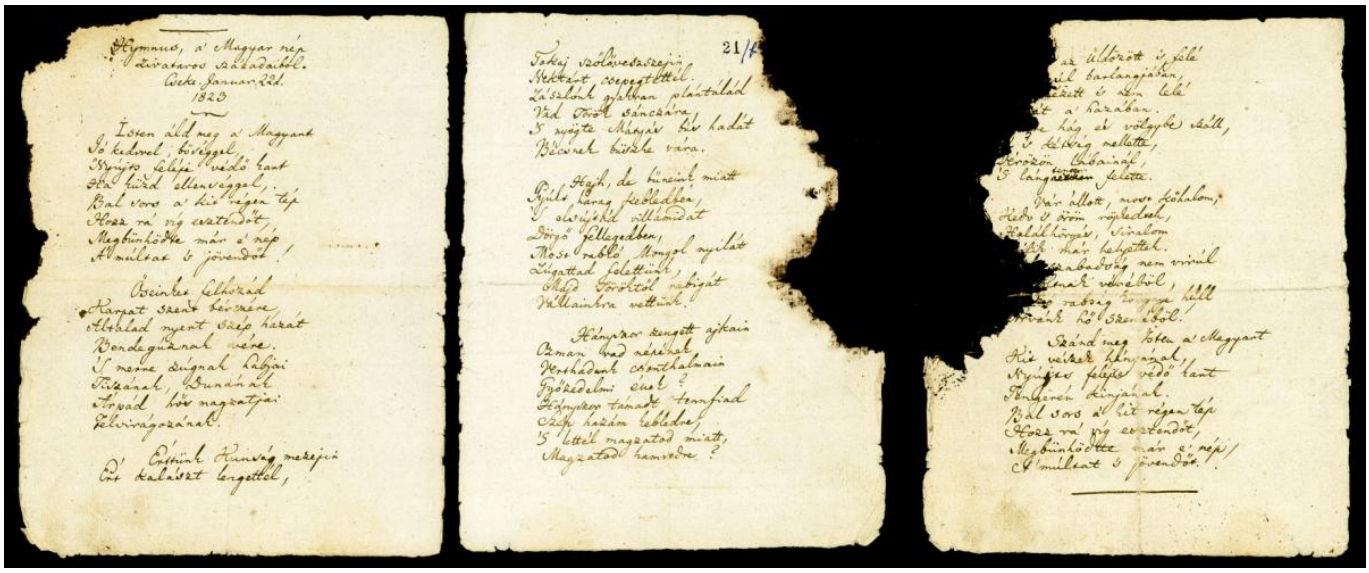

[3]

A költő családjának tulajdonában megőrződött *Hymnust* 1944-ben helyezte letétbe a nemzeti könyvtárnál a költő oldalági leszármazottja, László Magda. A második világháborút követően a könyvtár tudatosan törekedett a hagyaték megszerzésére, így került két jelentős kézirategység: a versek tisztázata, 123 lapnyi szöveg, majd 22 lapnyi verskézirat az OSZK birtokába. Kölcsey nem füzetekben rögzítette a verseit, mint például Petőfi, hanem önálló lapokon, jellemzően bifóliókon. Ennek ellenére a kéziratcsomagok rendjét a szakemberek meg tudták állapítani, így a könyvtár az eredeti sorrendben őrzi őket. A két autográf kéziratcsomag a legautentikusabb része a Kölcsey-verskorpusznak, egyben a legnagyobb fennmaradt szövegegység is, a költő verseinek modern kiadásait elkészítő irodalomtörténészek alapvetően erre támaszkodhattak.

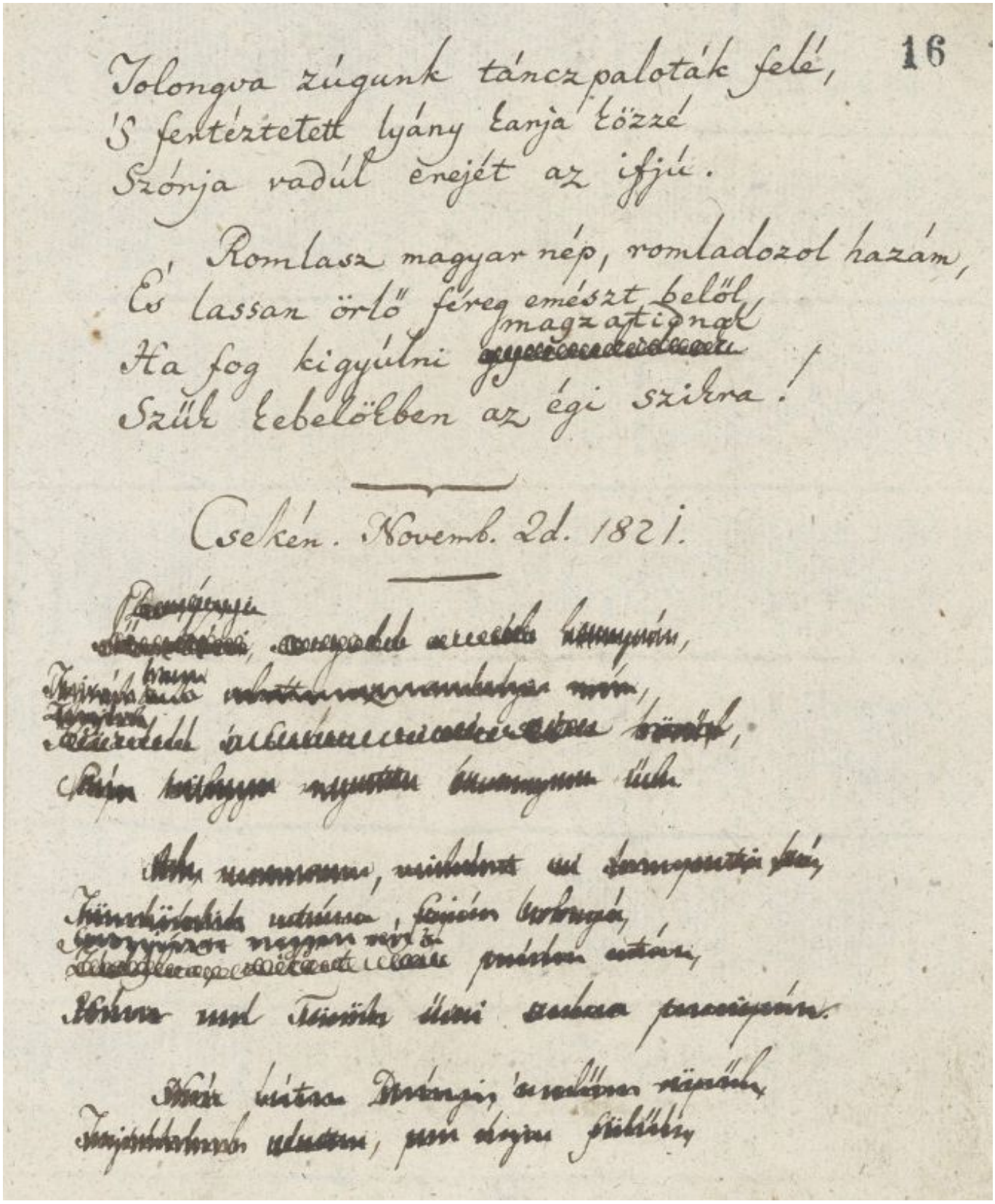

16

Tolongva zúgunk tánczpaloták felé,
'S fertéztetett lyány karja közzé
Szórja vadúl erejét az ifjú.

Romlasz magyar nép, romladozol hazám,
És lassan örlő féreg emészt belől,
Ha fog kigyúlni magzatidnak
Szűk kebelökben az égi szikra!

Csekén. Novemb. 2d. 1821.

[4]A közvetlenül hozzáférhetővé tett szövegek egyrészt a Kölcsey-oeuvre kiemelkedő darabjai, a *Hymnus* [5]mellett olyan kiemelkedő történeti versek, mint a *Zrínyi éneke (Zrínyi dala)* [6], *Zrínyi második éneke,* [7] *Fejdelmünk, hajh... (Rákóczi, hajh...)* [8]; a családjának eredetére és történetére reflektáló szubjektív-történeti vers, a *Kölcsey* [9], másrészt a személyes, szubjektív versek (*Hév naptól* [10]..., *Csolnakon* [11]), illetve a nagyközönség körében szinte teljesen ismeretlen, meglepő darabok, mint például az Ifj. B. Vécsey Miklós Szathmármegye főispáni helytartójának beiktatására című epigramma [12]latinul, vagy Kölcsey fordításai, mégpedig magyarról németre (Szemere Pál versei: *Himfy* [13], *A boldog pár* [14]).

Az anyag különlegessége, hogy az irodalomtörténet előtt **egy eddig ismeretlen Kölcsey-versszöveg** is hozzáférhetővé válik. Földesi Ferenc filológus, a Kézirattár vezetője a kéziratok vizsgálata és ellenőrzése során egy eddig figyelemre nem méltatott

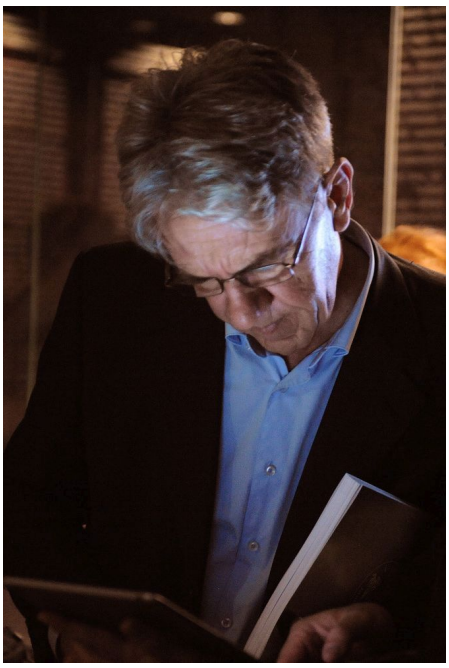

[15]kéziratlapon a hurokvonallal áthúzott szöveget publikálatlan, az irodalomtörténet előtt ismeretlen Kölcsey-verstöredékként azonosította. Első olvasatra úgy tűnik, hogy a verskezdemény Kölcsey Dobozi *[16]* című versének tematikus, motivikus gyökere, *Berényi* [17]címmel. Dolgozunk a vers szövegének teljes kibontásán és az életműben való elhelyezésén.

A verseken felül a könyvtár Kézirattárában őrzött **Kölcsey-leveleket** is megtekinthetik az érdeklődők a copia.oszk.hu [2] weboldalon. A huszonkét fennmaradt küldemény olyan történelmi nagyságok számára íródott többek között, mint Eötvös József [18], Szemere Pál [19], Szalay László [20], Heckenast Gusztáv [21], Kossuth Lajos [22].

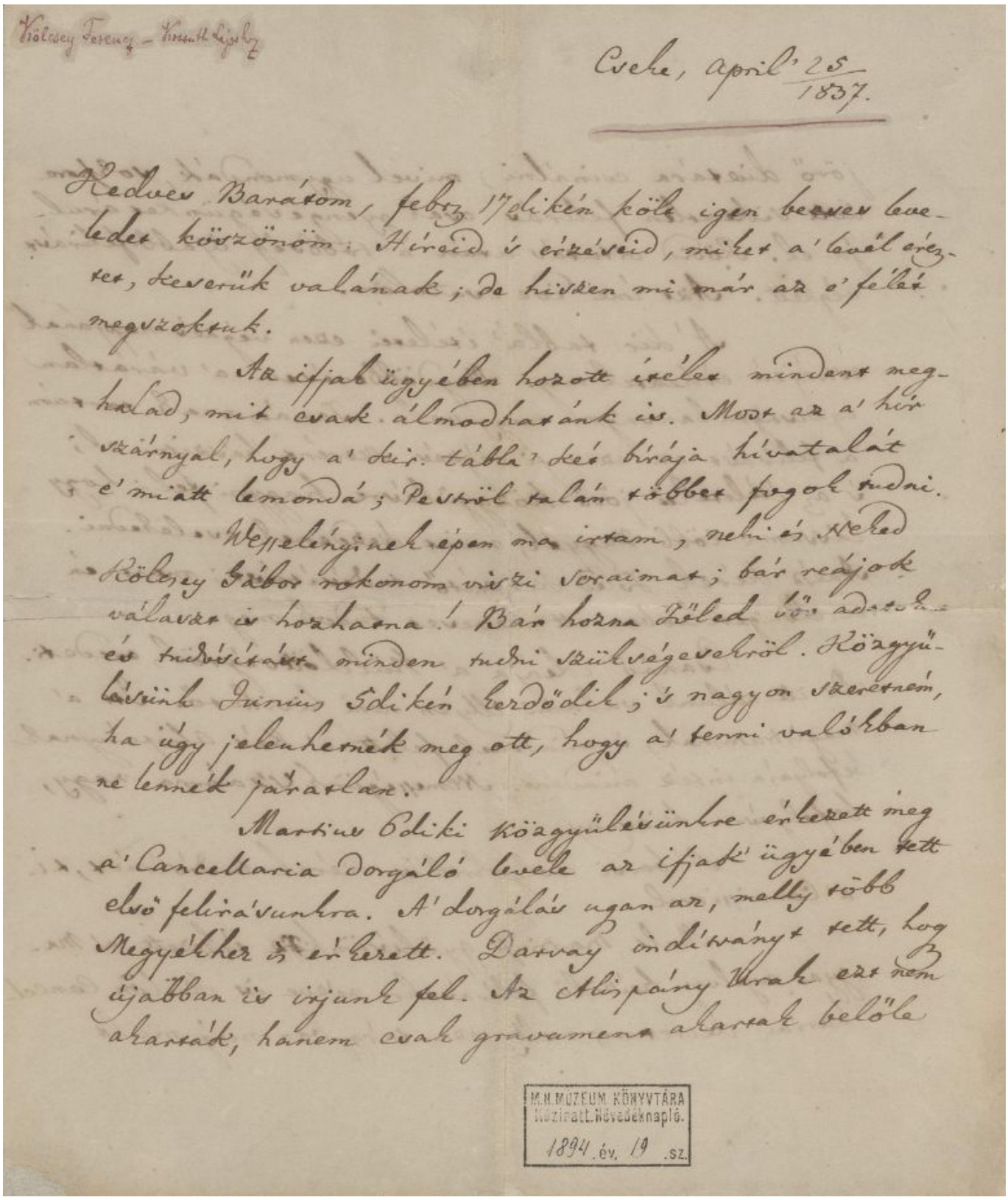

Kölcsey Ferenc – Kossuth Lajoshoz

Cseke, april' 25/1837.

Kedves Barátom, febrz 17dikén költ igen becses leveledet köszönöm. Híreid 's érzéseid, miket a' levél érez-tet, keserük valának; de hiszen mi már az e' félét megszoktuk.

Az ifjak ügyében hozott ítélet mindent meghalad, mit csak álmodhatánk is. Most az a' hír szárnyal, hogy a' kir. tábla' két bírája hívatalát e' miatt lemondá; Pestről talán többet fogok tudni.

Wesselényinek épen ma irtam, nehi és Neked Kölcsey Gábor rokonom viszi soraimat; bár reájok választ is hozhatna! Bár hozna Zöled bőv adatokat és tudósítást minden tudni szükségesekről. Közgyülésünk Junius 5dikén kezdődik; 's nagyon szeretném, ha úgy jelenhetnék meg ott, hogy a' tenni valókban ne lennék járatlan.

Martius 6diki közgyülésünkre érkezett meg a' Cancellaria dorgáló levele az ifjak' ügyében tett első felirásunkra. A' dorgálás ugan az, melly több Megyékhez is érkezett. Darvay indítványt tett, hog újabban is irjunk fel. Az Alispány Urak ezt nem akarták, hanem csak gravamen akartak belőle

M.N.MÚZEUM KÖNYVTÁRA
Kézirat. Névedéknapló.
1894. év. 19. sz.

[23]Az OSZK Kézirattára digitális szolgáltatása, akárcsak a 2021-ben közzétett Babits-levelek esetében, nem egyszerűen hozzáférhetőséget biztosít a nagyközönség, valamint az irodalomtörténész kutatók számára az ereklyeértékű kéziratokhoz, hanem a nemzeti kultúra pótolhatatlan kincseinek megőrzését is szolgálja. Régi kézirataink nem elhanyagolható hányadát a házilag készült tinták összetétele miatt a tintamarás veszélye fenyegeti. A vasgallusz tartalmú, erősen savas és fémionokat is tartalmazó tinták reakcióba lépnek a cellulózzal, és a savasság mértéke, valamint egyéb körülmények arányában elindul egy marási folyamat, amelynek akár a kézzel írt szöveg megsemmisülése is lehet a végeredménye. Ennek a veszélynek leglátványosabb példája éppen nemzeti himnuszunk kéziratán látható. A második lap égésnek tűnő sérülése

ténylegesen tintamarás. Valamikor a 19. században, hosszú lappangása idején olyan tinta – és olyan töménységben – ömlött a lapra, amely néhány évtized alatt teljesen megsemmisítette a papír érintett részét.

Több évszázados irataink megőrzése érdekében a nemzeti könyvtárnak elemi kötelessége ezeket optimális körülmények között tárolni és elsődlegesen a fényhatásoktól megóvni. Digitális tartalomszolgáltatásunk, a Copia-oldal [2] ezért bír nagy jelentőséggel: minden érdeklődő hozzáfér kiváló felbontásban a kéziratokhoz, anélkül, hogy ezeket a raktárak mélyéről elő kellene venni.
2023/02/06 - 13:17

Forrás webcím: https://oszk.hu/hirek/eddig-ismeretlen-vers-kolcsey-ferenc-digitalizalt-keziratai-kozott

Hivatkozások:
[1] http://copia.oszk.hu
[2] https://copia.oszk.hu/
[3] https://oszk.hu/sites/default/files/himnusz_egyben_nagy.jpg
[4] https://oszk.hu/sites/default/files/Kolcsey-Ferenc_Berenyi.jpg
[5] https://copia.oszk.hu/poem/hymnus-a-magyar-nep-zivataros-szazadaibol/
[6] https://copia.oszk.hu/poem/zrinyi-eneke/
[7] https://copia.oszk.hu/poem/zrinyi-masodik-eneke/
[8] https://copia.oszk.hu/poem/fejedelmunk-hajh/
[9] https://copia.oszk.hu/poem/kolcsey/
[10] https://copia.oszk.hu/poem/hev-naptol/
[11] https://copia.oszk.hu/poem/csolnakon/
[12] https://copia.oszk.hu/poem/epigrammak-i/
[13] https://copia.oszk.hu/poem/himfi/
[14] https://copia.oszk.hu/poem/das-gluckliche-paar/
[15] https://oszk.hu/sites/default/files/FoldesiFerenc.jpg
[16] https://copia.oszk.hu/poem/dobozi/
[17] https://copia.oszk.hu/poem/berenyi/
[18] https://copia.oszk.hu/levelek/kolcsey-ferenc-levele-eotvos-jozsefhez/
[19] https://copia.oszk.hu/levelek/kolcsey-ferenc-levele-szemere-palhoz/
[20] https://copia.oszk.hu/levelek/kolcsey-ferenc-levele-szalay-laszlohoz-5/
[21] https://copia.oszk.hu/levelek/kolcsey-ferenc-levele-heckenast-gusztavhoz-3/
[22] https://copia.oszk.hu/levelek/kolcsey-ferenc-levele-kossuth-lajoshoz/
[23] https://oszk.hu/sites/default/files/Kolcsey-Ferenc_Kossuthoz.jpg
[24] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek
[25] https://oszk.hu/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek-cimlapon